

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Päätöspäivämäärä 25.04.2023 § 21

Lahden kaupunki, Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, 25.04.2023

§ 21

Aikatauluvihkoista luopuminen

36/08.01.00.00/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Joukkoliikennepäällikkö Rauno Särkkäaho, p. 044 4164 658

Joukkoliikennesuunnittelija Milja Kemppainen, p. 050 3985 575

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Lautakunta päättää, että aikatauluvihkojen teosta ja painamisesta luovutaan kesäaikataulukaudesta 2024 alkaen.

Perusteluosa

Tiivistelmä

Lahden kaupungin kaupunkiympäristön palvelualueen joukkoliikenneyksikkö esittää mahdollisuutta luopua painetuista aikataulukirjoista kesäaikataulukaudesta 2024 alkaen. Valtaosa joukkoliikenteen asiakkaista hakee aikataulu- ja reittitietoja digitaalisista palveluista. Aikatauluvihkon sisältöä ei ole mahdollista päivittää aikataulukauden aikana, vaikka liikennöintiin ja aikatauluihin jouduttaisiin tekemään muutoksia. Aikatauluvihko on sisällön vanhenemisen vuoksi tehoton viestintäkanava. Aikatauluvihkosta luopuminen vähentäisi

pelkästään paino- ja jakelutyöstä aiheutuvia kustannuksia noin 30 000 euroa vuodessa ja vapauttaisi joukkoliikenneyksikön henkilöstöresursseja joukkoliikenteen suunnittelu- ja kehitystyöhön. Aikatauluvihkon tilalle voidaan hankkia aikataulupalvelu, joka täyttää saavutettavuus vaatimukset ja mahdollistaa myös aikataulujen tulostamisen palvelusta. Muutos vähentäisi vuosittaisia jatkuvia kustannuksia käyttöönoton jälkeen.

Aikatauluvihkosta luopuminen

LSL:n aikatauluvihko tehdään ja painetaan kaksi kertaa vuodessa (kesä- ja talvikaudelle). Aikatauluvihko sisältää aikataulu- ja reittitietojen lisäksi myös yleistä informaatiota mm. lipputuotteista ja hinnoista.

Aikatauluvihkoja on saatavilla linja-autoissa, LSL:n asiakaspalvelussa, R-kioskeissa ja kuntien palvelupisteissä. Aikatauluvihko on toistaiseksi julkaistu myös sähköisenä versiona, joka ei kuitenkaan täytä saavutettavuusdirektiivin mukaisia vaatimuksia.

Vielä vuonna 2018 aikatauluvihko jaettiin kaikkiin alueen kotitalouksiin vuosittaisen painomäärän ollessa yli 200 000 kappaletta. Aikatauluvihkojen kotijakelusta luovuttiin elokuussa 2019. Vuosittainen painomäärä oli vuonna 2022 noin 85 000 kappaletta.

Aikatauluvihkojen menekkiä eri pisteissä on hankala ennustaa ja ylimääräiset vihkot aiheuttavat varastointihaasteita ja runsaasti hävikkiä. Aikatauluvihkojen valmistelusta, painatuksesta ja jakelusta luopuminen on kustannus- ja ympäristövaikutusten kannalta suositeltavaa. Painatuksen ja jakelun kustannukset ovat olleet noin 30 000 euroa vuodessa.

Aikatauluvihkosta luopuminen vähentää kaikkien kuntien kustannuksia.

Valtaosa joukkoliikenteen matkustajista hakee aikataulu- ja reittitiedot sähköisistä palveluista, kuten reittioppaasta. Helmikuussa 2023 tehdyn

asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan 82 % vastaajista hakee aikataulutietoja sähköisistä palveluista ja 27 % paperisesta aikatauluvihkosta. Edellisessä kyselyssä (8/2021) paperista aikatauluvihkoa hyödynsi 39 % vastaajista. Aikatauluvihkon käyttäjäkunta on pieni verrattuna esimerkiksi LSL:n reittioppaan käyttöön – reittioppaassa on keskimäärin 55 000 kävijää kuukaudessa. On odotettavissa, että painetun aikatauluvihkon käyttö vähenee lähivuosina entisestään sähköisten palveluiden kehittyessä ja käytön lisääntyessä.

Painetun aikatauluvihkon suurimpana ongelmana on, ettei aikatauluvihkon sisältöä voida muuttaa painon jälkeen. Aikatauluvihko tuotetaan, taitetaan ja lähetetään painoon jo useita kuukausia ennen aikataulukauden vaihtumista ja aikatauluvihkoon painettu informaatio muuttuu virheelliseksi, mikäli painatuksen jälkeen liikennöintiin joudutaan tekemään muutoksia. Esimerkiksi aikataulumuutosten tekemistä onkin pyritty välttämään kesken aikataulukauden, vaikka muutokset olisivat perusteltuja ja matkustajia hyödyttäviä. Aikatauluvihkoon verrattuna esimerkiksi reittioppaassa olevat tiedot ovat ajantasaisia ja helposti päivitettäviä.

Aikataulu- ja reitti-informaation lisäksi myös muu aikatauluvihkossa oleva informaatio voi muuttua painatuksen jälkeen. Aikatauluvihkon mennessä painoon ei usein ole tietoa esimerkiksi lippu-uudistusten tai poikkeusreittien tarkoista alkamispäivämääristä, minkä vuoksi aikatauluvihko on myös muun viestinnän kannalta tehoton kanava.

Aikatauluvihkot painetaan ainoastaan suomeksi, jolloin ne eivät palvele vieraskielisiä käyttäjiä. Painettu aikatauluvihko ei myöskään ole yhdenvertaisesti saavutettavissa eri käyttäjien välillä ja aikatauluvihkon sisältö vaatisi myös ulkoasun selkeyttämistä ja luettavuuden kehittämistä.

Aikatauluvihko ei sisällä tietoa, jota ei olisi saatavilla muista kanavista. Aikataulu- ja reittitiedot ovat saatavilla reittiopas-palvelussa, joka täyttää saavutettavuusvaatimukset.

Aikatauluvihkon aineisto tuotetaan erillään LSL:n muusta liikennöintidatasta. Aikatauluvihkon teko vaatii runsaasti työpanosta vuosittain useiden viikkojen ajan. Aineiston valmisteluun ei ole käytettävissä automaattista tulostusohjelmistoa, vaan aikatauluvihkon teko on manuaalista ja viriheherkkää käsityötä.

Vapautuvien resurssien siirtäminen korvaavan aikatauluinformaation kehittämiseen ja muuhun suunnittelutyöhön hyödyttäisi suurempaa joukkoa joukkoliikenteen matkustajia. Vapautuvia henkilöstö- ja talousresursseja voitaisiin käyttää myös esimerkiksi pysäkki-informaation kehittämiseen.

On tarkoituksenmukaista ohjata matkustajia entistä enemmän sähköisten palveluiden pariin myös siksi, että sähköisissä palveluissa matkustajat tavoitetaan tehokkaasti myös häiriötilanteiden, kuten poikkeusreittien aikana.

Korvaavana palveluna aikatauluvihkolla on mahdollista hankkia joukkoliikenneviranomaisen nettisivuille upotettava sähköinen aikataulupalvelu, jonka avulla matkustaja voi helposti tarkastella linja- ja pysäkkikohtaisia aikataulu- ja reittitietoja. Esimerkiksi linjojen lähtöpysäkkien aikataulujen lisäksi palvelun avulla matkustaja pääsee tarkastelemaan, mitkä ovat suunnitellut lähtöajat kaikilta reitin varrelta olevilta pysäkeiltä. Aikataulupalvelu päivittyy automaattisesti, kun LSL:n liikennöintidataa päivitetään, minkä ansiosta tiedot ovat aina ajan tasalla. Aikataulupalvelu toisi aikataulut LSL:n nettisivuille saavutettavassa

muodossa ja korvasi LSL:n nettisivuilla julkaistun ja käsityönä tehdyn aikatauluvihkon.

Aikataulupalvelun tarjoamat aikataulu- ja reittitiedot ovat nykyisellään nähtävillä myös LSL:n reittioppaassa, mutta aikataulujen tulostus reittioppaasta ei kuitenkaan toimi kovin käyttäjäystävällisesti.

Aikataulupalveluun sisältyisikin erillinen tulostuspalvelu, joka mahdollistaa aikataulujen tulostuksen asiakkaan tarpeisiin.

Aikataulupalvelun hankintakustannus on 26 500 - 32 500 euroa ja ylläpito 950-1250 €/kk palvelun halutusta laajuudesta ja ominaisuuksista riippuen. Vuosittainen ylläpitokustannus olisi 11 400 € -15 000 €. Nykyiset aikatauluvihkon painatus- ja jakelukustannukset ovat noin 30 000€/v. Lisäksi yksikön omaa työtä voitaisi vapauttaa muihin tehtäviin.

Aikatauluvihkoa käyttävät pääasiassa matkustajat, jotka eivät voi käyttää sähköisiä aikataulupalveluita tai kokevat niiden käytön hankalaksi. Tällaisten matkustajien olisi jatkossa mahdollista saada maksutta tuloste käyttämiensä linjojen aikatauluista asiakaspalvelusta tai kuntien palvelupisteistä. Matkustajat voisivat tulostaa aikataulut myös itsenäisesti LSL:n nettisivujen aikataulupalvelusta. Erityisesti ikäihmisten olisi aikatauluvihkoon verrattuna helpompi lukea tulosteesta vain käyttämänsä linjan aikatauluja. Palveluliikenteestä on jatkossakin tarjolla oma esite, joka ei ole riippuvainen aikatauluvihkon painatuksesta.

Muissa Suomen joukkoliikennekaupungeissa aikatauluvihkojen painatuksesta luopuminen on ollut viime vuosina trendi, jolla ei ole todettu vaikutusta matkustajamääriin. HSL, Tampere, Hämeenlinna, Oulu ja Kuopio ovat jo luopuneet aikatauluvihkojen painattamisesta. Muutos on tapahtunut ongelmitta, eikä sillä ole ollut vaikutusta joukkoliikenteen matkustajamääriin. Vapautuneet henkilöstö- ja talousresurssit on ollut

mahdollista kohdentaa muuhun kehitys- ja suunnittelutyöhön sekä viestintään.

Vaikutusten ennakoarviointi

Muiden alueiden viranomaisten kokemusten perusteella aikatauluvihkoista luopumisella ei ole ollut vaikutusta matkustajamääriin tai lipputuloihin. Joukkoliikenteen mahdolliset aikataulujen muutokset muuttuvat aikatauluvihkosta luopuessa aikaisempaa joustavammiksi ja muutostarpeisiin pystytään reagoimaan nopeammin.

Joukkoliikenneyksikön työaikaa vapautuu ja sitä voidaan kohdistaa kehittämistoimiin. Aikatauluvihkosta luopuminen vähentää painokustannuksia noin 30 000 euroa vuodessa.

Aikataulujen saavutettavuus verkkosivuilla paranee, mikäli tilalle hankitaan korvaavaksi palveluksi erillinen aikataulupalvelu. Matkustajat, jotka eivät voi käyttää sähköisiä palveluita, voisivat hakea tulostetun linja- tai pysäkkiaikataulun palvelupisteeltä. Palvelusta voi myös tulostaa itse haluamansa aikataulun paperisena omaan käyttöön. Mikäli korvaavaa palvelua ei hankita, ei käytännöllistä toimintoa tulostettuun selkeään aikatauluun ole. Sähköiseen aikataulupalveluun voidaan viedä myös reaaliaikaiset tiedot ja poikkeustiedot reittioppaan tapaan. Korvaavasta aikataulupalvelusta kertyy noin 30 000 euron ylimääräinen kertaluontoinen aloituskustannus, jonka jälkeen jatkuva vuosittaiset kustannukset laskevat noin 15 000 euroa vuodessa verrattuna aikatauluvihkon paino- ja jakelukustannuksiin.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Päätöspäivämäärä 25.04.2023 § 21

Toimenpiteet

Ote: toimivalta-alueen kunnat